

Pyyntö antaa kirjallinen kannanotto parlamentaariselle ohjausryhmälle, miten vaalipiirit muodostaisivat vaalialueita

Maakuntahallitus 18.05.2026

65/03.00/2026

Parlamentaarinen vaalialuetyöryhmä julkaisi loppuraporttinsa 23.1.2025 (Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2025:2). Loppuraportissaan työryhmän enemmistö ehdotti jatkovalmisteluun ryhtymistä perustuslain ja vaalilain muuttamiseksi siten, että jatkossa, jos vaalipiiristä valitaan alle kahdeksan edustajaa, se muodostaa toisen vaalipiirin kanssa vaalialueen.

Linjauksen mukaisesti lakimuutokset perustuslain ja vaalilain muuttamiseksi valmistellaan oikeusministeriössä (valmisteluryhmä) ja valmistelun tueksi valtioneuvosto asetti 5.2.2026 parlamentaarisen ohjausryhmän.

Parlamentaarisen ohjausryhmän tehtävänä on linjata valmisteluryhmälle siitä, miten vaalipiirit muodostaisivat vaalialueita. Ohjausryhmä pyysi kirjallisia lausuntoja ja kutsui maakuntien liitoista edustajia kuultaviksi ohjausryhmän kokoukseen 23.4.2026. Päijät-Hämeen liitto toimitti nykyistä kannanottoa vastaan vastauksen kirjallisesti ja esitti puheenvuoron suullisesti (Juha Hertsi).

Kokouksessa käydyn keskustelun perusteella ohjausryhmä katsoi, että kaikilta maakuntien liitoilta pyydetään kirjallinen kannanotto 14.5.2026 mennessä. Myös jo annettuja kannanottoja on mahdollista täydentää 14.5.2026 mennessä.

Asia on vaalipiireissä merkityksellinen. Siksi lainsäädännön tulisi mahdollistaa osallistava prosessi, joka käynnistyy silloin, kun vaalipiiri joutuisi liitetyksi vaalialueeseen, ei enakkoon.

Päijät-Hämeen liitto pitää vaalialuemallin tavoitteita – vaalien suhteellisuuden parantamisesta alueilla, joilla piilevä äänikynnys on korkea – perusteltuina erityisesti niiden vaalipiirien osalta, joissa kansanedustajien määrä on selvästi vähäinen. On perusteltua, että mallia kohdennetaan ensisijaisesti tällaisiin vaalipiireihin.

Päijät-Hämeen näkökulmasta keskeistä on, että Hämeen vaalipiiri ei ole nykytilanteessa eikä ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa sellaisessa asemassa, jossa vaalialuemallin soveltaminen olisi välttämätöntä tai tarkoituksenmukaista.

Päijät-Häme on osa tulevaisuuden kasvumaakuntia, jonka väestökehitystä tukevat muun muassa:

- sijainti pääkaupunkiseudun vaikutusalueella,

- hyvät liikenneyhteydet,
- monipuolinen elinkeinorakenne,
- koulutus- ja osaamirakenteet sekä
- alueen vetovoima asumisen näkökulmasta.

Nykyisen Hämeen vaalipiirin (Kanta-Hämeen ja Päijät-Hämeen maakunnat) väestömäärän ja sen suhteellisen osuuden voidaan arvioida säilyvän pitkällä aikavälillä sellaisena, ettei vaalipiirin edustajamäärä ole vaarassa alentua vaalialuemallin kynnysarvon alapuolelle.

Päijät-Hämeen liitto pitää tärkeänä, että vaalijärjestelmä tukee paitsi laskennallista suhteellisuutta myös alueellista edustuksellisuutta ja vaalipiirien selkeyttä. Laajamittaiset tai ennakoimattomat vaalialuemuodostelmat voivat heikentää äänestäjien ymmärrystä järjestelmästä sekä vaalipiirikohtaista identiteettiä ja vaikuttavuutta.

Kannanotossa pyydetään ottamaan kantaa seuraaviin kysymyksiin, siitä miten vaalipiirit voisivat muodostaa keskenään vaalialueita.

1a) Vaihtoehdot:

- A, Hämeen ja Pirkanmaan vaalipiirien muodostama vaalialue
- B, Varsinais-Suomen ja Hämeen vaalipiirien muodostama vaalialue
- C, Hämeen ja Keski-Suomen vaalipiirien muodostama vaalialue

Mikä olisi näistä nähdäksenne paras vaihtoehto? **Ei mikään.**

1b) Perustelunne vaihtoehdolle. **Lainsäädännön tulee mahdollistaa osallistava prosessi, joka käynnistyy silloin, kun vaalipiiri joutuisi liitetyksi vaalialueeseen, ei ennakoon.**

2) Onko teillä muuta lausuttavaa valmisteilla olevasta vaalialuemenetelmästä, jota valmistellaan parlamentaarisen vaalialuetyöryhmän linjausten mukaisena?

Menetelmät eivät saa johtaa tarpeettomiin epäselvyyksiin tai muutoksiin niissä vaalipiireissä, joissa nykyjärjestelmä toimii tarkoituksenmukaisesti.

Valmistelija

Asian on valmistellut vt. maakuntajohtaja Juha Hertsi ja kuntayhteistyöpäällikkö Säde Tahvanainen.

Esittelijä

Vt. maakuntajohtaja Juha Hertsi

Päätösehdotus

Maakuntahallitus päättää antaa seuraavan kannanoton parlamentariselle ohjausryhmälle:

”Päijät-Hämeen liitto katsoo, että vaalialuemallin rajattu käyttöönotto on perusteltua, mutta Hämeen vaalipiiri (Kanta- ja Päijät-Hämeen maakunnat) ei nykytilanteessa, eikä ennakoitavissa olevassa kehityksessä, täytä vaalialueeseen liittämisen perusteita. Lainsäädännön jatkovalmistelussa tulee säilyttää vahva alueellinen näkökulma ja turvata vaalipiirien ennakoitavuus.

Lainsäädännön tulee mahdollistaa osallistava prosessi, joka käynnistyy silloin, kun vaalipiiri joutuisi liitetyksi vaalialueeseen, ei ennakoon.

Päijät-Hämeen liitto pitää tärkeänä, että vaalialuemallia koskeva sääntely säilyy joustavana, mutta siten pidätyvänä, ettei se johda tarpeettomiin muutoksiin niissä vaalipiireissä, joissa nykyjärjestelmä toimii tarkoituksenmukaisesti.”

Päätös